herpy

GEKKOER

Coleonyx brevis

Coleonyx brevis er en liten, skjør ørkengekko fra Chihuahuaørkenen i det sørvestlige USA og det nordlige Mexico. Den er båndet, har bevegelige øyelokk, mangler heftelameller under tærne og er aktiv i skumringen og om natten. Stellet minner om en liten utgave av *Eublepharis macularius*, men arten tåler svært lite håndtering.

Familie: Eublepharidae Engelsk: Texas banded gecko Tidligere navn: *Coleonyx variegatus brevis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**10-12 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**1,9-3,3 g**
Levealder	**15 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Ørken, halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**75 × 30 × 30 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-29 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**2-3**
Inkubasjon	**60 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Coleonyx brevis er en liten og slank gekko med et tilspisset hode, store øyne med loddrett pupill og tynne lemmer. Som de øvrige artene i familien Eublepharidae har den bevegelige øyelokk, noe de fleste andre gekkoer ikke har, og det er ingen heftelameller under tærne. Huden er glatt og dekket av fine, kornete skjell, og halen er ikke segmentert.

Grunnfargen er lyserød til gul med brune til svarte tverrbånd. Ungdyrene har tydelige, regelmessige bånd, og med alderen kommer det flekker og mørke tegninger til, slik at de voksne dyrene virker mer spettete. Utseendet varierer fra bestand til bestand. Hunnene blir litt større enn hannene.

Den voksne gekkoen måler 10-12 cm inkludert hale og veier omtrent 2-3 g. Halen er omtrent like lang som kroppen. Den kan kastes av hvis dyret blir angrepet, og en ny hale vokser ut på 4-5 uker. Når et rovdyr nærmer seg, vender gekkoen halen mot angriperen og vifter med den, slik at rovdyret går etter halen i stedet for kroppen. Med godt stell kan arten bli 15 år eller mer.

Arten ble beskrevet i 1893 av Leonhard Stejneger. Det vitenskapelige artsnavnet betyr "kort" på latin. Den ble i en periode regnet som en underart av *Coleonyx variegatus*, men er i dag en selvstendig art.

Det er et skjørt og raskt dyr som ikke biter, men som kan gi fra seg en liten pipelyd når det tas opp. Håndtering stresser den, så den egner seg best som et dyr man ser på.

Utbredelse og leveområde

Coleonyx brevis lever i Chihuahuaørkenen og de tilgrensende tørre områdene i det sørlige Nord-Amerika. I USA finnes den i det vestlige Texas, særlig i Trans-Pecos-regionen, og i det sørøstlige New Mexico. Typelokaliteten er Helotes i Bexar County, Texas.

I Mexico forekommer arten i delstatene Chihuahua, Coahuila, Nuevo León, Durango, Tamaulipas og Zacatecas. I Texas finnes den også i de vestlige delene av krattskogen i den sørlige delen av delstaten.

> **Naturlig utbredelse:** USA og Mexico.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i tørre, steinete områder med sandig til steinet bunn og spredt vegetasjon av kaktus, gress og busker. Om dagen ligger den skjult i huler og sprekker, ofte under flate steiner. Når den er aktiv, holder den seg nesten alltid på bakken og klatrer sjelden opp på steiner eller grener.

Arten er nattaktiv og går på jakt fra solnedgang og 3-4 timer fremover, mens luften ennå er varm nok. Gjennom dagen henter den varme fra steinene den ligger under. Den kan holde en kroppstemperatur over 30 °C, men klarer seg også ved et bredt spenn av lufttemperaturer. Det er en forutsetning for å kunne leve nattaktivt i en ørken, der nettene blir kjølige.

Stell

TERRARIET

Et enkelt dyr skal ha et terrarium på minst 75 × 30 × 30 cm (lengde × bredde × høyde), tilsvarende et 75 liters akvarium av den lange typen. Større er alltid bedre. Mindre bur kan ikke romme både varmekilde, skjul og fuktig skjul. Her er det bunnarealet som teller, fordi dyret lever på bakken. Opptil tre dyr kan holdes sammen i et terrarium av den størrelsen, men holder du flere, er større bedre.

Som bunn fungerer sandig jord eller en blanding av sand og leire i minst 8 cm dybde, slik at gekkoen kan grave. Fast bunn som skiferfliser er også mulig, men gir ingen mulighet til å grave. Litt rent, kjemikaliefritt løv oppå hjelper på fuktigheten. Fjern ekskrementer daglig, og skift hele bunnen hver 3.-4. måned.

Innred med minst to skjul, slik at dyret kan velge mellom et varmt og et kjølig. Flate steiner, korkrør, korkbark og kvist i ørkenstil gir variasjon. Dekk gjerne til tre sider av terrariet, slik at dyret føler seg trygt. Ventilasjonen skal være god.

TEMPERATUR

Gi en temperaturgradient. På den varme siden skal det være et skjul på 32-35 °C, og resten av terrariet holdes på 22-29 °C. Om natten kan temperaturen falle til 18-22 °C, men ikke lavere. Varmekildene slås av om natten.

Bruk en varmepære med lav effekt i den ene enden over det varme skjulet. Får ikke pæren skjulet varmt nok, suppleres det med en varmematte under skjulet. Matten skal alltid styres av en termostat med føleren inne i skjulet, for en overopphetet matte kan være dødelig. Unngå keramiske varmeelementer og røde og blå pærer. Mål med digitale termometre med sonde både i det varme skjulet og i den kjølige enden.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra et tørt klima og trives ved en gjennomsnittlig luftfuktighet på 30-40 %, målt midt i terrariet med et digitalt hygrometer. Den skal likevel ha tilgang til et fuktig skjul i den kjølige enden, fylt med fuktig kokosfiber eller sphagnum og med en luftfuktighet på minst 70 %. Hit søker dyret når det skal skifte hud.

Spray den kjølige siden 2-3 ganger i uken, slik at det er vanndråper å drikke og luftfuktigheten stiger for en stund. Det går fint når ventilasjonen er god. Sett dessuten inn en liten, lav skål med friskt vann, som skiftes daglig og skrubbes med et dyresikkert desinfeksjonsmiddel én gang i uken.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Coleonyx brevis er nattaktiv og kan i prinsippet overleve uten UVB hvis den får D3-vitamin med fôret. Dyrene er likevel sunnere med et svakt UVB-lys, som også gir en tydelig dag og natt. Bruk et UVB-rør eller en kompakt UVB-pære med lav styrke, montert i en reflektor over den varme siden, slik at det alltid er skygge i resten av terrariet. Lengden på røret bør være omtrent halvparten av terrariets lengde.

Ferguson-sonen er ikke fastlagt for arten. Sone 2 er et rimelig utgangspunkt når det er mange skjul, slik at dyret selv kan styre hvor mye lys det får. Glass og plast stopper UVB, så et vindu gir ikke UV, men kan derimot gjøre terrariet farlig varmt. Skift UVB-lyset hver sjette måned.

Lyset slås på 14 timer om sommeren og 8 timer om vinteren. Endre det gradvis, slik at årstidene etterlignes, noe som også styrer dyrets hormonrytme.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Coleonyx brevis spiser insekter og andre små leddyr. I naturen er den ikke spesialisert og tar det meste den støter på. Det betyr at den tar imot mange slags fôrdyr i terrariet: dubia-kakerlakker, discoidea-kakerlakker, sirisser, svarte soldatfluelarver, hornorm, silkeorm og melorm. Fôrdyrene må ikke være større enn dyrets hode.

Ungdyr fôres hver dag og voksne dyr annenhver dag. Gi så mange fôrdyr som dyret spiser på 15 minutter. Fôrdyrene skal ha fått godt fôr og væske i minst et døgn i forveien. Pudre dem lett med et kalk- og vitamintilskudd med litt D3. Det gjør ikke noe å hoppe over pudringen en gang iblant.

Den raske jakten vises best hvis insektene settes ut etter at lyset er slått av, og dyret kan også fôres fra en myk pinsett. Ha alltid en liten skål med friskt vann fremme.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er mild og biter ikke, men den er liten, rask og skjør, og håndtering stresser den. Hold den til et minimum. Fôring med en myk pinsett er en god måte å komme tett på uten å ta dyret opp. Ta aldri tak i halen. Dyret kan i noen tilfeller pipe svakt når det forstyrres.

I naturen finnes hanner og hunner ofte under samme stein uten mye aggresjon, og i terrariet kan flere dyr holdes sammen. Hold aldri to hanner sammen, for de slåss. Hanner og hunner holdes bare sammen hvis du vil ha avkom. Er du i tvil, så hold dyrene enkeltvis, og hold hunner sammen i en liten gruppe. Dyret er mest aktivt de første timene etter at lyset er slått av og ligger skjult mesteparten av dagen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er litt større enn hannene. Arten har sjelden mer enn fire porer foran kloakken, og de er delt i to grupper av skjell uten porer. Hvordan kjønnene sikrest kjennes fra hverandre, er ikke dokumentert for arten, så undersøk et fullvokst dyr med lupe. Alderen for første paring i fangenskap er heller ikke dokumentert, så vent til dyrene er utvokste og i god kondisjon.

PARRING

I naturen ligger sesongen tidlig på våren, fra mars til april. I terrariet er det klokest å gi dyrene en kortere dag og litt kjøligere forhold om vinteren og deretter øke både dagslengde og varme gradvis om våren. Det er likevel ikke dokumentert hvor kald en hvileperiode arten krever i fangenskap.

Sett hannen hos hunnen og følg med, slik at det ikke oppstår slagsmål eller for mange bitt. Fjern hannen hvis hunnen tydelig er stresset. Gi hunnen rikelig med insekter og kalk gjennom hele sesongen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel to egg per kull, og opplysningene går fra ett til to. Hun kan legge to til tre kull per sesong. Fra plommedannelsen begynner til eggene legges, går det omtrent 42 dager: plommen avleires i 30-32 dager, og eggene legges ca. ti dager senere. Eggene er forholdsvis store i forhold til hunnens størrelse.

I naturen graves eggene ned i en hule eller et hull i bakken. Sett derfor inn en eggleggingskasse med en fuktig blanding av sand og jord eller vermikulitt i terrariet, med et hull i lokket. Hunnen trekker på fettreservene i halen og kroppen, så hun skal etter legging ha ekstra mat og kalk. Stopp avlen hvis hun går ned i vekt.

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en liten boks med fuktig vermikulitt eller perlitt, uten å snus. Marker oversiden, og legg dem halvt ned i substratet. Boksen skal ha et par små lufthull. La den stå i en rugemaskin.

Eggene klekkes etter omtrent to måneder. Det finnes ikke dokumenterte inkubasjonstemperaturer for akkurat denne arten. Opplysningen på 26-29 °C er lånt fra beslektede arter i familien Eublepharidae og skal oppfattes som et forsiktig utgangspunkt. Hos noen av disse artene avhenger kjønnet av temperaturen, men det er ikke undersøkt for *C. brevis*. Egg som blir gule eller muggne, er som regel døde, men la dem ligge til du er sikker.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene ligner små voksne dyr når de klekkes. Plasser dem hver for seg eller i små grupper av samme størrelse i en liten faunaboks med kjøkkenpapir eller sand, to skjul, et fuktig skjul og en liten vannskål. Hold temperaturen som hos de voksne.

Ungdyr fôres daglig med små insekter som er pudret med kalk og vitaminer, for eksempel små sirisser, nyklekkede dubia-kakerlakker og spretthaler. Fôrdyrene skal være mindre enn ungens hode. Ta ut levende fôr hvis det ikke blir spist, slik at det ikke plager ungen. Veg og mål dem jevnlig. Det er bare få erfaringer med oppdrett i fangenskap, så skriv notater og del dem.

Helse og vanlige feil

Coleonyx brevis er hardfør når temperatur og fuktighet er riktige, men det er bare få erfaringer med arten i fangenskap. De typiske feilene er:

- For lite kalk og D3-vitamin, som gir bløte knokler og rystelser. Støv fôrdyrene lett, og gi et svakt UVB-lys.
- Overoppheting av det varme skjulet. Bruk alltid termostat på varmematten og en sonde i skjulet.
- For tørr luft uten fuktig skjul, som gir hudrester som setter seg fast på tær og halespiss. Gi et fuktig skjul og skyll av restene med lunkent vann.
- Stress av for mye håndtering eller for lite skjul. Det kan gi manglende matlyst og tap av haler.
- Slagsmål mellom hanner, som gir bitt og tapte haler.
- Feil fôr, for eksempel for store insekter eller bare én type fôrdyr.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig hale og beveger seg livlig. Søk dyrlege med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.